

EVROPSKA KOMISIJA

Bruselj, 18.5.2011
COM(2011) 275 konč.

2011/0129 (COD)

Predlog

DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj

{COM(2011) 274}

{COM(2011) 276}

{SEC(2011) 580}

{SEC(2011) 581}

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

1. OZADJE PREDLOGA

Ta predlog je del zakonodajnega svežnja, katerega namen je krepitev pravic žrtev v EU in ki vključuje tudi dva druga dokumenta: sporočilo o krepitevi pravic žrtev v EU in predlog uredbe o vzajemnem priznavanju zaščitnih ukrepov v civilnih zadevah.

Evropska komisija je za strateško prednostno nalogo¹ določila zaščito žrtev kaznivih dejanj ter uvedbo minimalnih standardov, ki temeljijo na stockholmskemu programu in njegovem akcijskem načrtu². S temi dokumenti so žrtve na zelo pomembnem mestu v agendi EU, prav tako pa se z njimi v skladu s sklepi Sveta PNZ iz oktobra 2009³ tudi zanesljivo utrjuje potreba in namera za oblikovanje vključujočega in usklajenega pristopa glede žrtev.

Evropska unija si je za cilj zastavila vzdrževanje in razvijanje območja svobode, varnosti in pravice, katerega temelj je načelo vzajemnega priznavanja sodb in drugih odločb pravosodnih organov, izdanih v civilnih in kazenskih zadevah v Uniji. S poročilom Komisije o državljanstvu z dne 27. oktobra 2010⁴ se želijo odpraviti ovire za pravice državljanov tako, da se poveča pomen posameznih pravic, zagotovljenih na ravni EU. Ta pristop se kaže tudi v krepitevi pravic žrtev in hkrati v krepitevi procesnih pravic osumljencev oziroma obtožencev v kazenskem postopku.

Evropska unija je že obravnavala pravice žrtev v kazenskem postopku z Okvirnim sklepom Sveta 2001/220/PNZ z dne 15. marca 2001 o položaju žrtev v kazenskem postopku. Čeprav je na tem področju prišlo do izboljšav, se cilj Okvirnega sklepa Sveta ni v celoti dosegel.

Evropski parlament je prav tako pozval Svet k sprejetju celovitega pravnega okvira, ki bi žrtvam kaznivih dejanj zagotovil čim večjo zaščito⁵. V svoji resoluciji z dne 26. novembra 2009⁶ o odpravi nasilja nad ženskami je Parlament pozval države članice k izboljšanju njihovih nacionalnih predpisov in politik za boj proti vsem oblikam nasilja nad ženskami ter k odpravljanju vzrokov za nasilje nad njimi, tudi z uporabo preventivnih ukrepov, Unijo pa je pozval, naj vsem žrtvam nasilja zagotovi pravico do pomoči, zaščite in podpore. V izjavi 19 protokolov k Pogodbi o delovanju Evropske unije so države članice prav tako pozvane, naj sprejmejo vse potrebne ukrepe za preprečevanje in kaznovanje dejanj nasilja v družini ter v podporo in zaščito žrtev tovrstnega nasilja.

Pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah v Uniji temelji na načelu vzajemnega priznavanja sodb in sodnih odločb. Vzajemno priznavanje lahko učinkovito deluje le v ozračju zaupanja, v katerem lahko ne le pravosodni organi, pač pa vsi, ki sodelujejo v kazenskem postopku, in tisti, ki imajo v njem pravni interes, zaupajo v ustreznost predpisov v vsaki državi članici ter v njihovo pravilno uporabo. Kadar za vse žrtve kaznivih dejanj niso

---

¹ COM(2010) 623.

² UL C 115, 4.5.2010, str. 1. COM(2010) 171.

³ 2969. zasedanje Sveta PNZ, 23.10.2009, 14936/09 (Presse 306).

⁴ Poročilo o državljanstvu EU iz leta 2010 – Odpravljanje ovir za pravice državljanov EU, COM(2010) 603 konč.

⁵ Resolucija Evropskega parlamenta o oblikovanju kazenskopravnega območja Evropske unije z dne 7. maja 2009 (INI/2009/2012),

⁶ P_TA(2009)0098.

zagotovljeni enaki minimalni standardi po vsej EU, se lahko to zaupanje zmanjša zaradi pomislekov v zvezi z obravnavanjem žrtev ali razlik v procesnih pravilih.

Skupni minimalni standardi morajo tako povečati zaupanje v sisteme kazenskega pravosodja vseh držav članic, kar mora po drugi strani spodbuditi učinkovitejše pravosodno sodelovanje v duhu medsebojnega zaupanja pa tudi kulturo temeljnih pravic v Evropski uniji. Prav tako morajo prispevati tudi k odpravljanju ovir za prosto gibanje državljanov, saj se morajo takšni skupni minimalni standardi uporabljati za vse žrtve kaznivih dejanj.

Usklajenost z drugimi politikami in cilji Unije

Cilj tega predloga je zagotovitev spoštovanja in upoštevanja najrazličnejših potreb žrtev kaznivih dejanj, ki zadevajo več drugih politik EU. Zaščita pravic žrtev zlasti predstavlja bistveni del vrste politik EU in/ali instrumentov, ki so povezani s trgovino z ljudmi, spolno zlorabo in spolnim izkoriščanjem otrok, nasiljem nad ženskami, terorizmom, organiziranim kriminalom in čezmejnem uveljavljanjem prometnih prekrškov.

Predlog direktive bo temeljil na obstoječih instrumentih in jih dopolnjeval, zlasti Direktivo 2011/36/EU o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti njenih žrtev⁷, Direktivo Sveta o boju proti spolni zlorabi in spolnemu izkoriščanju otrok ter otroški pornografiji⁸, o kateri potekajo pogajanja, ali Okvirni sklep Sveta 2002/475/PNZ o boju proti terorizmu⁹, kakor je bil spremenjen z Okvirnim sklepom Sveta 2008/919/PNZ z dne 28. novembra 2008¹⁰. Določal bo minimalne standarde pravic žrtev, s katerimi se bo izboljšalo splošno okolje za zaščito žrtev na področju prava in politike EU. Medtem ko posebni instrumenti v zvezi z, na primer, terorističnimi dejanji, trgovino z otroki, njihovo spolno zlorabo in izkoriščanjem ter otroško pornografijo obravnavajo posebne potrebe nekaterih skupin žrtev ugotovljenih vrst kaznivih dejanj, bo ta predlog določil horizontalni okvir za obravnavanje potreb vseh žrtev kaznivih dejanj, ne glede na vrsto kaznivega dejanja, okoliščine oziroma kraj, kjer je bilo to storjeno. Določbe tega predloga so v skladu s sprejetim pristopom na zgoraj navedenih področjih politike.

Ta direktiva ne bo vplivala na določbe drugih aktov EU, ki bolj usmerjeno obravnavajo posebne potrebe posebej ranljivih žrtev. Zlasti odrasle žrtve trgovine z ljudmi so upravičene do ukrepov iz Direktive 2011/36/EU Evropskega parlamenta in Sveta, ki ustrezajo ukrepom iz člena 12, člena 20(b) ter člena 21(3)(a), (c) in (d) te direktive; žrtve trgovine z ljudmi, ki so otroci, so upravičene do ukrepov iz Direktive 2011/36/EU Evropskega parlamenta in Sveta, ki ustrezajo ukrepom iz členov 12 in 20, člena 21(2)(a), (b) in (c), člena 21(3) ter člena 22 te direktive; žrtve spolne zlorabe in spolnega izkoriščanja, ki so otroci, ter žrtve otroške pornografije so upravičene do ukrepov iz Direktive Sveta [...] / [...] / EU [o boju proti spolni zlorabi in spolnemu izkoriščanju otrok ter otroški pornografiji], ki ustrezajo ukrepom iz členov 12 in 20, člena 21(2)(a), (b) in (c), člena 21(3) ter člena 22 te direktive.

Žrtve terorizma bodo imele koristi zaradi izboljšanih mehanizmov za ugotavljanje njihovih potreb, njihovo redno obveščanje o postopkih ter zagotavljanje ustrezne zaščite v postopku. Čeprav ta ukrep ne upošteva posebej vseh podrobnosti potreb žrtev prometnih nesreč, bo izboljšanje ozaveščenosti in kulturne države pravnikov skupaj z ustreznim ocenjevanjem prav

---

⁷ UL L 101/1 .

⁸ UL L [...].

⁹ UL L 164, 22.6.2002, str. 3.

¹⁰ UL L 330, 9.12.2008, str. 21–23.

tako pomagalo pri zagotovitvi upoštevanja njihovih potreb, zlasti njihovega obravnavanja pred ugotovitvijo obstoja določenega kaznivega dejanja.

Predlog bo poleg tega v skladu s pristopom, ki je bil sprejet za žrtve trgovine z ljudmi ter spolne zlorabe in spolnega izkoriščanja otrok ter otroške pornografije, obravnaval posebne potrebe ranljivih žrtev.

V prihodnosti se predvideva tudi ukrepanje v zvezi s posebnimi kategorijami žrtev, kot so žrtve terorizma in organiziranega kriminala. Opravila naj bi se zlasti analiza obstoječih vrzeli na področju zaščite žrtev terorizma za izboljšanje njihovega položaja v Evropi.

Veljavni predpisi na področju, na katero se nanaša predlog

- Področje trgovine z ljudmi, na katerem so bile pravice žrtev uvedene z Direktivo 2011/36/EU Evropskega parlamenta in Sveta, vključno s posebnim osredotočenjem na otroke, ki so trgovini zlasti izpostavljeni¹¹.
- Področje spolne zlorabe in spolnega izkoriščanja otrok ter otroške pornografije, na katerem predlagana nova direktiva obravnava posebne potrebe otrok, ki so žrtve navedenih kaznivih dejanj¹².
- Agenda EU za otrokove pravice, ki za glavni cilj določa, da postanejo pravosodni sistemi bolj otroku prijazni. Število negativnih izkušenj otrok, ki so žrtve in sodelujejo v kazenskem postopku, je treba zmanjšati, otrokom, ki so žrtve, pa je treba dati priložnost, da imajo v kazenskem postopku dejavno vlogo¹³.
- Direktiva Sveta 2004/80/ES o odškodnini žrtvam kaznivih dejanj, katere namen je olajšanje dostopa do odškodnine v čezmejnih primerih¹⁴.
- Boj proti nasilju nad ženskami, ki je strateška prednostna naloga Strategije za enakost spolov 2010–2015 in na katerega se osredotoča tudi program Daphne III¹⁵.
- Zaščita pravic žrtev terorizma¹⁶.

2. REZULTATI POSVETOVANJ Z ZAINTERESIRANIMI STRANKAMI IN OCENA UČINKA

Standardi Komisije glede posvetovanj so se spoštovali. Strokovnjaki z različnih področij, vključno z vladami, organi kazenskega pregona, nevladnimi organizacijami, mednarodnimi organizacijami in univerzami, so v okviru priprave ocene učinka, ki je priložena temu predlogu, sodelovali v izčrpnih razpravah o zakonodajnih načrtih.

Komisija je za pomoč pri pripravi ocene učinka naročila zunanjo študijo, dodatna študija pa je bila naročena za proučitev možnosti v zvezi s posebnim ciljem, to je zagotavljanjem, da se zaščita, ki je bila pridobljena z odredbo o zaščiti, ohrani tudi, ko zaščitena oseba potuje v

---

¹¹ Direktiva 2011/36/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2011 o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti njenih žrtev in o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2002/629/PNZ.

¹² Predlog direktive o boju proti spolni zlorabi in spolnemu izkoriščanju otrok ter otroški pornografiji, ki razveljavlja Okvirni sklep 2004/68/PNZ.

¹³ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Agenda EU za otrokove pravice, COM(2011) 60 konč., 15.2.2011.

¹⁴ Direktiva Sveta 2004/80/ES z dne 29. aprila 2004 o odškodnini žrtvam kaznivih dejanj (UL L 261, 6.8.2004, str. 15).

¹⁵ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Strategija za enakost žensk in moških 2010–2015, COM(2010) 491 konč.

¹⁶ Okvirni sklep Sveta 2002/475/PNZ z dne 13. junija 2002 o boju proti terorizmu, kakor je bil spremenjen z Okvirnim sklepom Sveta 2008/919/PNZ z dne 28. novembra 2008 (UL L 330, 9.12.2008, str. 21-23)

drugo državo članico ali se tja preseli¹⁷: Prav tako so se uporabili tudi rezultati dveh študij: zunanje študije, v katero je bilo vključenih 384 predstavnikov vlad ter nevladnih sektorjev in v okviru katere je prispelo 119 odgovorov, ter projekta Žrtve v Evropi¹⁸, v okviru katerega je na vprašalnik o izvajanju predpisov prispelo 97 odgovorov, na vprašalnik o organizaciji pa 218 odgovorov.

Med pripravo ocene učinka je Komisija pripravila javno posvetovanje, namenjeno vsem članom javnosti, pa tudi nevladnim in vladnim organizacijam, ter jih vprašala za mnenje o ukrepih, ki bi jih morala EU sprejeti za izboljšanje položaja žrtev kaznivih dejanj. Komisija je do roka za odgovore prejela 77 odgovorov.

Srečanje akademskih strokovnjakov, nevladnih organizacij in držav članic je bilo organizirano 18. in 19. februarja 2010, 14. aprila 2010 pa mu je sledil še forum na področju pravosodja.

Komisija si je poleg neposrednega posvetovanja pomagala z več študijami in publikacijami¹⁹.

Iz ocene učinka izhaja, da je treba Okvirni sklep iz leta 2001 nadomestiti z novo direktivo s konkretnimi obveznostmi glede pravic žrtev. Zakonodajci morajo slediti praktični ukrepi za omogočanje izvajanja. To bi bil tudi prvi korak na tem področju s predvidenimi nadaljnjimi študijami in ukrepi, zlasti glede odškodnin za žrtve ter pravne pomoči zanje.

3. PRAVNI ELEMENTI PREDLOGA

Več določb Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ o položaju žrtev v kazenskem postopku je ohranjenih v njihovi izvorni obliki ali so bile spremenjene samo toliko, kolikor je potrebno za jasnost predloga. Členi 9, 12, 14, 15, 16 in 25 predlagane Direktive na primer ustrezajo členom 3, 6, 9, 11 in 12 Okvirnega sklepa. Naslednje pripombe se nanašajo na tiste člene, ki vnašajo bistvene spremembe v Okvirni sklep.

Člen 2: Opredelitev pojmov

Namen te direktive je zagotovitev, da imajo na podlagi minimalnih standardov koristi vse žrtve kaznivih dejanj po vsej EU. Ta direktiva zlasti vsebuje določbo v podporo in zaščito družinskih članov žrtev, saj so te osebe pogosto prav tako oškodovane zaradi kaznivega dejanja in lahko same tvegajo sekundarno viktimizacijo, pa tudi viktimizacijo ali ustrahovanje s strani storilca kaznivega dejanja ali njegovih sostorilcev. Vse določbe te direktive se uporabljajo tudi za družinske člane žrtve, katere smrt je posledica kaznivega dejanja, saj imajo te osebe v postopku posebne in zakonite interese, ki so večji od interesov družinskih članov živih žrtev, ter se pogosto priznavajo kot zastopniki žrtve.

---

¹⁷ Hess Burkhard, *Feasibility Study: The European Protection Order and the European Law of Civil Procedure* (Študija izvedljivosti: Evropska odredba o zaščiti in evropsko pravo o civilnem postopku), ki bo kmalu na voljo na: http://ec.europa.eu/justice/index_en.htm.

¹⁸ APAV/*Victim Support Europe* (Evropska pomoč žrtvam), Projekt „Žrtve v Evropi“, 2009 (v nadaljnjem besedilu: Poročilo APAV).

¹⁹ Glej na primer Poročilo APAV, Izvajanje Okvirnega sklepa EU o položaju žrtev v kazenskem postopku v državah članicah Evropske unije, Lizbona 2009; Bolgarski center za študij demokracije, Projekt ONE: Zakonodaja, nacionalne politike, praksa in pristopi v zvezi z žrtvami kaznivih dejanj v državah članicah, Sofija 2009.

Členi 3, 4, 5 in 6 – Pravica do obveščeniosti ter pravica razumeti in biti razumljen

Namen teh členov je zagotovitev, da vse žrtve prejmejo zadostne razumljive informacije in da jim je tako omogočeno celovito uveljavljanje njihovih pravic, ter zagotovitev, da se počutijo obravnavane na spoštljiv način. Te informacije morajo biti na voljo od trenutka, ko žrtev prijavi kaznivo dejanje in ves čas v kazenskem postopku ter v zvezi z napredovanjem zadeve. Zagotoviti je treba dovolj podrobnosti, da se žrtvam omogoči sprejemanje preišljenih odločitev v zvezi s njihovim sodelovanjem v postopku ter načinom uveljavljanja njihovih pravic, zlasti pri odločanju glede zaprositve za presojo odločbe, da se ne izvede pregon.

Žrtve imajo lahko iz več razlogov težave pri razumevanju informacij, ki so na voljo v standardni pisni obliki. Zlasti žrtev morda ne razume jezika, v katerem je podana informacija, ali pa morda obstajajo drugi dejavniki, kot so starost, zrelost, intelektualne in čustvene zmožnosti, pismenost ter kakršna koli invalidnost, ki je na primer povezana z vidom ali sluhom in ki lahko ovira ali popolnoma prepreči žrtvi, da bi razumela informacijo. Da se upoštevajo ti dejavniki, je treba zato informacije v največji možni meri zagotoviti v različnih oblikah..

Člen 7 – Pravica dostopa do storitev v podporo žrtvam

Namen tega člena je zagotovitev, da imajo žrtve dostop do storitev v podporo, s katerimi se zagotavljajo informacije in nasveti, čustvena in psihološka podpora ter praktična pomoč, ki so pogosto ključni pri okrevanju žrtev ter jim pomagajo, da se soočijo s posledicami kaznivega dejanja ter obremenjenostjo zaradi kakršnega koli kazenskega postopka.

Podpora mora biti na voljo, kar se da hitro po storitvi kaznivega dejanja, ne glede na to, ali je bilo to prijavljeno. Te storitve se lahko izkažejo za zlasti pomembne v zvezi z odločitvijo žrtve, da končno prijavi kaznivo dejanje. Žrtve lahko prav tako potrebujejo podporo v času trajanja posameznega postopka, pa tudi dolgoročno. Storitve v podporo lahko zagotavljajo vladne ali nevladne organizacije, ne smejo pa biti povezane s prekomernim številom postopkov in formalnosti, ki lahko zmanjšajo učinkovit dostop do teh storitev. Podpora se lahko zagotavlja na več načinov, z osebnimi srečanji, po telefonu ali kako drugače na daljavo, da se zagotovi čim večja geografska porazdelitev ter dostopnost storitev. Nekatere skupine žrtev, vključno z žrtvami spolnega nasilja, žrtvami kaznivih dejanj zaradi predsodkov, kot so nasilje, ki temelji na spolu, in kazniva dejanja iz sovraštva do drugih ras, ter žrtvami terorizma pogosto potrebujejo specialistične storitve v podporo zaradi posebnih značilnosti kaznivega dejanja, katerega žrtve so. Takšne storitve morajo biti na voljo, kolikor je mogoče.

Čeprav zagotavljanje podpore ne bi smelo biti odvisno od tega, ali je žrtev prijavila kaznivo dejanje pri policiji ali drugih pristojnih organih, so prav tovrstni organi ponavadi najprimernejši, da obvestijo žrtve o možnosti podpore. Države članice se zato spodbujajo, da vzpostavijo ustrezne pogoje, ki bi omogočali napotitev žrtev k službam v podporo žrtvam, tudi z zagotavljanjem, da se lahko pri tem upoštevajo zahteve glede varstva podatkov.

Člen 8 – Pravica žrtev do potrdila o prejemu pritožbe

Namen tega člena je zagotovitev, da žrtev, kadar prijavi kaznivo dejanje, dobi uradno potrdilo, na katero se lahko sklicuje v kakršnem koli prihodnjem komuniciranju.

Člen 9 – Pravica do zaslišanja

Namen tega člena je zagotovitev, da ima žrtev v kazenskem postopku možnost predložitve začetnih in nadaljnjih informacij, mnenj ali dokazov. Natančen obseg te pravice določa nacionalna zakonodaja, vanjo pa so lahko vključene tako osnovne pravice, kot sta pravica do komuniciranja s pristojnimi organi ter pravica predložitve dokazov pristojnim organom, kot širše pravice, na primer pravica do upoštevanja dokazov, pravica do zagotavljanja, da se določeni dokazi zbirajo, ali pravica do posredovanja med sojenjem.

Člen 10 – Pravice v primeru odločbe, da se pregon ne izvaja

Namen tega člena je omogočanje žrtvi, da preveri, če so bili upoštevani procesni in drugi predpisi ter če je bila sprejeta pravilna odločitev, da se konča pregon določene osebe. Natančne mehanizme za presojo določa nacionalna zakonodaja. Vendar pa bi morala takšno presojo opraviti vsaj oseba oziroma organ, ki nista sprejela prvotne odločbe, da se ne izvede pregon.

Člen 11 – Pravica do zaščitnih ukrepov v okviru mediacije ter drugih storitev restorativne pravičnosti

Med storitve restorativne pravičnosti spada vrsta storitev, ki so bodisi povezane s kazenskim postopkom bodisi potekajo pred njim, hkrati z njim ali po njem. Na voljo so lahko v zvezi z določenimi vrstami kaznivih dejanj ali samo v zvezi z odraslimi storilci kaznivih dejanj ali storilci kaznivih dejanj, ki so otroci, vključujejo pa na primer mediacijo med žrtvijo in storilcem kaznivega dejanja, skupinska srečanja za družine ter poravnalni naroki.

Namen tega člena je zagotovitev, da so na voljo zaščitni ukrepi, kadar se zagotavljajo tovrstne storitve, s čimer se prepreči nadaljnja viktimizacija žrtve zaradi postopka. Takšne storitve morajo tako predvsem upoštevati interese in potrebe žrtve, popraviti škodo, storjeno žrtvi, ter preprečiti nadaljnjo škodo. Žrtev mora sodelovati prostovoljno, kar pomeni tudi, da žrtev dovolj pozna tveganja in koristi ter se tako lahko premišljeno odloči. To prav tako pomeni, da je treba pri napotitvi strank na reševanje zadeve v restorativnem postopku in izvajanju restorativnega postopka upoštevati dejavnike, kot so neravnotežje moči ter starost, zrelost ali intelektualne zmožnosti žrtve, ki bi lahko omejili ali zmanjšali njeno sposobnost, da sprejme premišljeno odločitev, oziroma bi lahko škodovali pozitivnemu rezultatu za žrtev. Medtem ko mora biti zasebni postopek na splošno tajen, če se stranke ne sporazumejo drugače, se lahko dejavniki, kot so grožnje, izražene med postopkom, štejejo za tako pomembne, da jih je treba razkriti zaradi javnega interesa. Končno pa je treba kakršen koli dogovor med strankami sprejeti prostovoljno.

Člen 13 – Pravica do povračila stroškov

Ta določba je v skladu z Okvirnim sklepom iz leta 2001, ki žrtvam, ki sodelujejo v kazenskem postopku, zagotavlja pravico do povračila stroškov. Določa tudi povračilo za žrtev, ki se udeleži sojenja, vendar v samem postopku ne sodeluje. Namen je zagotovitev, da se žrtvam ne prepreči udeležba pri sojenju in sodno varstvo zaradi njihovih finančnih omejitev.

Člen 18 – Prepoznavanje ranljivih žrtev

Namen tega člena je zagotovitev, da se žrtve obravnavajo individualno in da se vzpostavi dosleden mehanizem za prepoznavanje ranljivih žrtev, ki bi lahko v kazenskem postopku potrebovale posebne ukrepe.

Vse žrtve kaznivih dejanj so same po sebi ranljive in v skladu s tem potrebujejo obzirno in previdno obravnavo. Toda nekatere žrtve so še posebej izpostavljene nadaljnji viktimizaciji ali ustrahovanju s strani obdolženca ali osumljenca oziroma njegovih sosterilcev. Poleg tega nekatere žrtve zlasti tvegajo, da bodo še naprej v stiski ali oškodovane zaradi svojega sodelovanja v kazenskem postopku bodisi z zagotavljanjem dokazov bodisi z drugimi oblikami sodelovanja. Takšne žrtve potrebujejo posebne ukrepe, da se čim bolj zmanjša možnost povzročitve nadaljnje škode.

Ta člen določa, da se ranljivost žrtev v zvezi s takšno škodo določa glede na osebne značilnosti žrtve ter naravo ali vrsto kaznivega dejanja, ki ga je utrpela žrtev. Večina otrok in invalidov je zaradi svojih osebnih značilnosti zlasti izpostavljena tveganju, da ji bo povzročena škoda. Takoj se jih lahko določi za ranljivo skupino, ki v večini primerov potrebuje posebne ukrepe. Žrtve drugih kategorij, ki temeljijo na naravi ali vrsti kaznivega dejanja, kot so žrtve spolnega nasilja, vključno z izkoriščanjem, in žrtve trgovine z ljudmi, so prav tako v večini primerov izpostavljene nadaljnji viktimizaciji v postopku.

Hkrati se v tem členu priznava, da so žrtve posamezniki, ki se na kaznivo dejanje odzivajo na različne načine ter imajo različne potrebe in ranljive točke. Toda žrtev je lahko ranljiva tudi, če ne spada v določeno kategorijo ranljivih žrtev. Zato je treba vzpostaviti mehanizem za individualno ocenjevanje za zagotovitev, da se prepoznajo vse ranljive žrtve in da se jih ustrezno zaščitijo. Takšen pristop je lahko ključen pri omogočanju, da žrtve okrevajo, in zagotavljanju, da se jim zagotovi ustrezna pomoč in zaščita v postopku in po njem. Povečuje sposobnost preprečevanja sekundarne in ponovne viktimizacije ter ustrahovanja in omogoča žrtvi, da ima učinkovit dostop do pravnega varstva. Kljub temu se mora tak pristop uporabljati v meri, ki je sorazmerna z verjetnostjo, da se bo kazenski postopek začel in da bo žrtev potrebovala posebne ukrepe. Uporabna pokazatelja za določitev obsega kakršnega koli individualnega ocenjevanja sta resnost kaznivega dejanja in stopnja očitne škode, ki jo je utrpela žrtev.

Z individualnim ocenjevanjem bi bilo treba določiti potrebe žrtev v postopku in vse zahteve za napotitev žrtev k službam v njihovo podporo. Tiste javne uslužbenke, ki so prvi v stiku z žrtvijo ob prijavi kaznivega dejanja, je treba usposobiti, dostop pa bi morali imeti tudi do ustreznega usmerjanja, orodij ali protokolov, kar bi jim omogočalo, da dosledno ocenijo potrebe žrtve.

Individualno ocenjevanje bi moralo upoštevati vse dejavnike, ki bi lahko povečali možnost žrtve, da bo trpela zaradi nadaljnje viktimizacije ali ustrahovanja v postopku. Upoštevati je treba zlasti naslednje dejavnike: starost, spol in spolno identiteto, etnično pripadnost, raso, vero, spolno usmerjenost, zdravstveno stanje, invalidnost, komunikacijske težave, odnos z osumljencem ali obdolžencem oziroma odvisnost od njega, predhodno izkušnjo s kaznivimi dejanji ter vrsto ali naravo kaznivega dejanja, kot so kazniva dejanja zaradi predsodkov, organizirani kriminal ali terorizem. Žrtve terorizma zahtevajo posebno pozornost pri vsakem ocenjevanju zaradi različne narave teh kaznivih dejanj, ki segajo od masovnih terorističnih dejanj do terorizma, osredotočenega na posameznike.

Člen 19 – Pravica do izogibanja stiku med žrtvijo in storilcem kaznivega dejanja

V tem členu se kaže pristop, ki je bil uporabljen v členu 8 Okvirnega sklepa iz leta 2001, da se s sprejetjem ustreznih ukrepov zagotovi, da žrtvi ni treba priti v stik z obdolženci ali osumljenci, kadar mora sodelovati na naroku v kazenskem postopku. To se lahko doseže na različne načine, kot je vzpostavitev ločenih čakalnic ter nadzor prihoda žrtev in obdolžencev.

Pomemben vir informacij glede načinov izogibanja stiku so lahko tudi primeri dobre prakse in usmerjanje, ki so na voljo javnim uslužbencem.

Člen 20 – Pravica do zaščite žrtev med zaslišanjem v kazenskih preiskavah

Namen tega člena je preprečevanje sekundarne viktimizacije z zagotavljanjem, da je žrtev čim prej zaslišana ter da ji je stik z organi čim bolj olajšan, pri tem pa se omeji število nepotrebnih stikov, ki jih ima žrtev z njimi. Odločanje o času opravljanja kakršnih koli zaslišanj mora čim bolj upoštevati potrebe žrtve in kakršno koli nujnost v zvezi s pridobivanjem dokazov. Žrtev lahko spremlja oseba, ki ji zaupa in jo sama izbere. Ta možnost se lahko omeji samo v izjemnih okoliščinah in še takrat le v zvezi z določeno osebo. V takem primeru mora biti žrtvi nato dovoljeno, da jo spremlja druga oseba, ki jo sama izbere.

Člena 21 in 22 – Pravica do zaščite ranljivih žrtev, tudi otrok, v kazenskem postopku

Namen tega člena je zagotovitev, da se za žrtve, za katere je bilo ugotovljeno, da so izpostavljene nadaljnji viktimizaciji ali ustrahovanju, sprejmejo ustrezni ukrepi, s katerimi se pomaga preprečiti takšna škoda. Takšni ukrepi bi morali biti na voljo v času trajanja kazenskega postopka, bodisi med začetno preiskavo bodisi med pregonom ali med samim sojenjem. Potrebni ukrepi se razlikujejo glede na fazo postopka.

Med kazensko preiskavo se v zvezi z vsemi zaslišanji žrtve zahtevajo minimalne ravni zaščite. Ta zaslišanja je treba opraviti obzirno, zato pa je treba javne uslužbence ustrezno usposobiti. S takšnim usposabljanjem bi bilo treba zagotoviti, da se javni uslužbenci seznanijo z ustreznimi metodami zasliševanja, ki upoštevajo poseben položaj žrtev, čim bolj zmanjšajo stisko in povečujejo zbiranje visokokakovostnih dokazov. Zato je lahko glede na ranljivost žrtve potrebno, da se zaslišanja opravijo le v za to ustreznih prostorih. To so lahko prostori, ki omogočajo videoposnetke zaslišanj ali preprosto tisti, v katerih je na primer pohištvo prilagojeno otrokom ali invalidom.

Za ranljive žrtve je lahko postopek zaslišanja zelo boleč, zlasti takrat, ko je kaznivo dejanje zelo osebne narave. Vzpostavitev zaupanja z zasliševalcem je lahko pomembna, zanjo pa je potrebno določeno časovno obdobje. Zato se v tem členu zahteva, da v večini primerov ranljivo osebo zaslišuje ista oseba. Izjeme so dovoljene zaradi dobrega upravljanja, kot je nujna potreba po zaslišanju nekoga drugega ali nerazpoložljivost običajnega zasliševalca. Iz podobnih razlogov bi morale imeti žrtve v zadevah spolnega nasilja pravico, da jih zasliši oseba istega spola.

Zaščita pred ustrahovanjem, pa če je to namerno ali ne, je med samim sojenjem prav tako koristen dejavnik za določanje ustreznih zaščitnih ukrepov. Ta člen določa minimalne ukrepe v ta namen, prav tako pa tudi za čim večje zmanjšanje stiske zaradi pričanja. Vzpostavljeni so ukrepi, s katerimi se omogoči žrtvi, da se izogne vidnemu stiku z obtožencem, pa tudi ukrepi za izključitev članov javnosti in medijev. Za zagotovitev, da se spoštujejo temeljne pravice obdolženca ali osumljenca, je odločitev glede sprejetja takšnih ukrepov prepuščena prosti presoji sodišča. Toda dejstvo, da je žrtev otrok, invalid, žrtev spolnega nasilja ali trgovine z ljudmi, bi moralo biti skupaj z individualno oceno pomemben znak, da je potreben zaščitni ukrep.

Glede na posebno ranljivost otrok bi morali biti v normalnih okoliščinah na voljo in uporabljeni tudi dodatni ukrepi. Člen 22 določa, da se zaslišanja lahko snemajo in uporabijo

kot dokaz pred sodiščem ter da bi moral v ustreznih primerih, kadar otrok nima zastopnika, pravosodni organ le-tega določiti.

Člen 24 – Usposabljanje javnih uslužbencev

Namen tega člena je določitev zahtev glede usposabljanja za javne uslužbence, ki pridejo v stik z žrtvami. Raven, vrsto in pogostost usposabljanja, vključno s specialističnim, bi bilo treba določiti v skladu z obsegom in naravo stikov javnih uslužbencev z žrtvijo, zlasti pa tudi v skladu z morebitnimi stiki s posebnimi skupinami žrtev.

Usposabljanje bi moralo obsegati znanje, ki bi pomagalo javnim uslužbencem spoštljivo obravnavati žrtve in določiti potrebe po zaščiti ter s katerim bi se zagotovile ustrezne informacije, ki bi jim pomagale pri soočanju s postopkom in uveljavljanju svojih pravic. Tovrstno usposabljanje bi moralo zajemati teme, kot so zavedanje obstoja negativnih učinkov kaznivih dejanj na žrtve ter tveganja za povzročitev sekundarne viktimizacije, spretnosti in znanja (vključno s posebnimi ukrepi in tehnikami, ki so potrebni za pomoč žrtvam ter za čim večje zmanjšanje kakršnih koli duševnih pretresov za žrtve, zlasti zaradi sekundarne viktimizacije), priznavanje in preprečevanje ustrahovanja, groženj in škode žrtvam, razpoložljivost storitev za zagotavljanje informacij in podpore, ki ustreza potrebam žrtev, ter načini dostopa do teh storitev.

Ta člen poleg tega določa, bi bilo treba do ustrezne ravni usposobiti tudi tiste, ki zagotavljajo storitve v podporo žrtvam ali storitve restorativne pravičnosti, tako da žrtve obravnavajo spoštljivo in nepristransko ter zagotavljajo svoje storitve v skladu s strokovnimi standardi.

4. NAČELO SUBSIDIARNOSTI

Cilja predloga države članice same ne morejo doseči v zadostni meri, saj je namen predloga krepiti zaupanje med njimi in je zato pomembno, da se vse države članice strinjajo o skupnih minimalnih standardih, ki se uporabljajo po vsej Evropski uniji. S predlogom se bodo približali materialni predpisi držav članic na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivega dejanja, da bi se povečalo medsebojno zaupanje.

Poleg tega ima viktimizacija tudi pomemben čezmejni element, saj precejšnje število državljanov EU, ki živi, dela in potuje po EU, na tujem postane žrtev kaznivega dejanja. Osebam v takšnih okoliščinah se lahko zdi uveljavljanje njihovih pravic posebej težko, dodatno breme pa lahko zanje predstavlja tudi kazenski postopek. Državljan bi morali imeti možnost zanesti se na dostop do minimalne ravni pravic povsod po EU.

Predlog je zato skladen z načelom subsidiarnosti.

5. NAČELO SORAZMERNOSTI

Predlog je usklajen z načelom sorazmernosti v tem, da ne presega minimuma, ki je potreben za doseganje navedenega cilja na evropski ravni.

Predlog

DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti

člena 82(2) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske Komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora²⁰,

ob upoštevanju mnenja Odbora regij²¹,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Evropska unija si je za cilj zastavila ohranjanje in razvijanje območja svobode, varnosti in pravice, katerega temelj je vzajemno priznavanje sodnih odločb v civilnih in kazenskih zadevah.
- (2) Unija je zavezana zaščititi žrtev kaznivih dejanj in določitvi minimalnih standardov, sprejela pa je tudi Okvirni sklep Sveta 2001/220/PNZ z dne 15. marca 2001 o položaju žrtev v kazenskem postopku. V okviru stockholmskega programa, ki ga je sprejel Evropski svet na svojem zasedanju 10. in 11. decembra 2009, so bile Komisija in države članice zaprosene, naj na področju zaščite žrtev proučijo načine izboljšanja zakonodaje in praktične ukrepe v podporo žrtvam.
- (3) V resoluciji Evropskega parlamenta z dne 26. novembra 2009 o odpravi nasilja nad ženskami so bile države članice pozvane k izboljšanju svojih nacionalnih zakonodaj in politik za boj proti vsem oblikam nasilja nad ženskami ter k odpravljanju vzrokov za nasilje nad njimi, tudi z uporabo preventivnih ukrepov, Unija pa je bila pozvana, naj vsem žrtvam nasilja zagotovi pravico do pomoči in podpore.

---

²⁰ UL C [...], [...], str. [...].

²¹ UL C [...], [...], str. [...].

- (4) Člen 82(2) Pogodbe določa določitev minimalnih pravil, ki se uporabljajo v državah članicah za lažje vzajemno priznavanje sodb in sodnih odločb ter policijsko in pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah s čezmejnimi posledicami. Točka (c) člena 82(2) določa, da so „pravice žrtev kaznivih dejanj“ eno izmed področij, na katerem se lahko določijo minimalna pravila.
- (5) Kaznivo dejanje je dejanje proti družbi, z njim pa se kršijo tudi individualne pravice žrtev. Žrtvam bi bilo treba zato priznati status žrtev in bi jih bilo treba obravnavati na spoštljiv, obziren in strokoven način v vseh stikih z vsemi organi javne uprave, službami v podporo žrtvam ali službami restorativne pravičnosti z upoštevanjem njihovega osebnega položaja ter neposrednih potreb, starosti, spola, invalidnosti in ravni zrelosti ter s celovitim spoštovanjem njihove fizične, duševne in moralne integritete. Zaščititi bi jih bilo treba pred sekundarno in ponovno viktimizacijo ter ustrahovanjem, prejeti bi morale ustrezno podporo, da se omogoči njihovo okrevanje, imeti pa bi morale tudi zadosten dostop do pravnega varstva.
- (6) Cilj te direktive je sprememba in razširitev določb Okvirnega sklepa 2001/220/PNZ. Ker so spremembe, ki jih je treba uvesti, številne in raznolike, bi bilo treba Okvirni sklep zaradi jasnosti nadomestiti v celoti.
- (7) Ta direktiva spoštuje temeljne pravice in upošteva načela, priznana v Listini Evropske unije o temeljnih pravicah. Zlasti si prizadeva za spodbujanje pravice do dostojanstva, življenja, fizične in duševne integritete, zasebnega in družinskega življenja, pravice do lastnine ter pravic otrok, starejših in invalidov ter pravice do poštenega sojenja.
- (8) Ta direktiva določa minimalne standarde. Države članice lahko razširijo pravice iz te direktive za zagotovitev višje stopnje zaščite.
- (9) Oseba bi se morala obravnavati kot žrtev ne glede na to, ali je bil storilec kaznivega dejanja odkrit, prijet, preganjan ali obsojen, ter ne glede na družinske povezave med krivcem in žrtvijo. Družinski člani žrtve, ki imajo v kazenskem postopku pravni interes, so prav tako oškodovani zaradi kaznivega dejanja, zlasti družina umrle žrtve. V okviru te direktive bi morale biti takšne neposredne žrtve prav tako upravičene do zaščite. Žrtve potrebujejo ustrezno podporo in pomoč še preden prijavijo kaznivo dejanje. Takšna podpora je lahko ključna tako za okrevanje žrtve kot pri vseh odločitvah, da se kaznivo dejanje končno prijavi.
- (10) Pri zagotavljanju informacij bi bilo treba navesti dovolj podrobnosti, da bi bile žrtve spoštljivo obravnavane ter da bi jim bilo omogočeno sprejemanje premišljenih odločitev v zvezi z njihovim sodelovanjem v postopku in načinom uveljavljanja njihovih pravic. S tem v zvezi so zlasti pomembne informacije, ki omogočajo žrtvi, da je seznanjena s trenutnim stanjem kakršnega koli postopka in njegovega napredka. To prav tako velja za informacije, ki omogočajo žrtvi, da se odloči, ali bo zaprosila za presojo odločbe, da se ne izvede pregon.
- (11) Informacije in nasveti, ki jih zagotavljajo organi javne uprave, službe v podporo žrtvam ter službe restorativne pravičnosti, bi morali biti v največji možni meri posredovani prek vrste medijev na način, ki ga žrtev lahko razume. Zagotoviti bi bilo tudi treba, da je žrtev v postopku mogoče razumeti. V tem smislu bi bilo treba upoštevati žrtvino znanje jezika, ki se uporablja za zagotavljanje informacij, njeno starost, zrelost, intelektualne in čustvene zmožnosti, pismenost ter vse duševne ali

fizične okvare, kot so tiste, povezane z vidom ali sluhom. Prav tako bi bilo treba v kazenskem postopku upoštevati omejene zmožnosti žrtve, da sporoča informacije.

- (12) Pravice ni mogoče učinkovito uveljavljati, če žrtev ne more ustrezno razložiti okoliščin kaznivega dejanja, ki ga je utrpela, ter zagotoviti svojih dokazov na način, ki je razumljiv pristojnim organom. Enako pomembno je zagotoviti spoštljivo obravnavanje žrtev ter jim omogočiti uveljavljanje njihovih pravic. Med zaslišanjem žrtve in za omogočanje njenega sodelovanja na sodni obravnavi bi moralo tako biti vedno na voljo brezplačno tolmačenje. V zvezi z drugimi vidiki kazenskega postopka je lahko potreba po tolmačenju in prevajanju odvisna od posebnih vprašanj, statusa žrtve in njenega sodelovanja v postopku ter kakršnih koli posebnih pravic žrtve. Tolmačenje in prevajanje je treba v navedenih drugih primerih zagotoviti le v obsegu, ki je potreben, da žrtve uveljavljajo svoje pravice.
- (13) Podpora, ki jo zagotavljajo bodisi vladne bodisi nevladne organizacije, bi morala biti v skladu s potrebami žrtve na voljo od trenutka, ko se kaznivo dejanje zgodi, v kazenskem postopku ter po njem. Podporo bi bilo treba zagotoviti na različne načine brez prekomernih formalnosti ter z zadostno geografsko porazdelitvijo, da se vsem žrtvam omogoči dostop do teh storitev. Nekatere skupine žrtev, kot so žrtve spolnega nasilja, žrtve kaznivih dejanj zaradi spola ali iz sovraštva do drugih ras ali žrtve drugih kaznivih dejanj zaradi predsodkov ali žrtve terorizma, lahko potrebujejo specialistične storitve podpore zaradi posebnih značilnosti kaznivega dejanja, katerega žrtve so.
- (14) Čeprav zagotavljanje podpore ne bi smelo biti odvisno od tega, ali je žrtev prijavila kaznivo dejanje pri pristojnem organu, kot je policija, so prav ti organi pogosto najprimernejši za obveščanje žrtev o možnosti podpore. Države članice se zato spodbujajo, da vzpostavijo ustrezne pogoje, ki bi omogočali napotitev žrtev k službam v podporo žrtvam, tudi z zagotavljanjem, da se lahko pri tem upoštevajo zahteve glede varstva podatkov.
- (15) Vsakršno presojo odločbe, da se pregon ne izvede, bi morala opraviti oseba oziroma organ, ki ni sprejel prvotne odločitve. Mehanizme oziroma postopke za takšno presojo bi bilo treba uporabljati v skladu z nacionalno zakonodajo.
- (16) Storitve restorativne pravičnosti, vključno na primer z mediacijo med žrtvijo in storilcem kaznivega dejanja, skupinskimi srečanji za družine ter poravnalnimi naroki, lahko zelo koristijo žrtvi, vendar so potrebni zaščitni ukrepi za preprečitev kakršne koli nadaljnje viktimizacije. Takšne storitve bi morale tako predvsem upoštevati interese in potrebe žrtve, popraviti škodo, povzročeno žrtvi, ter preprečiti nadaljnjo škodo. Pri napotitvi strank na reševanje zadeve v restorativnem postopku in izvajanju restorativnega postopka bi bilo treba upoštevati dejavnike, kot so neravnotežje moči ter starost, zrelost ali intelektualno zmožnost žrtve, ki bi lahko omejili ali zmanjšali njeno sposobnost sprejemanja premišljene odločitve oziroma bi lahko škodovali pozitivnemu rezultatu za žrtev. Medtem ko mora biti zasebni postopek na splošno taje, če se stranke ne sporazumejo drugače, se lahko dejavniki, kot so grožnje, izražene med postopkom, štejejo za tako pomembne, da jih je treba razkriti zaradi javnega interesa.
- (17) Nekatere žrtve so v kazenskem postopku zlasti ranljive zaradi sekundarne in ponovne viktimizacije ter ustrahovanja s strani storilca kaznivega dejanja ali njegovih sosterilcev. Takšno ranljivost se lahko na splošno določi na podlagi osebnih

značilnosti žrtve ter vrste ali narave kaznivega dejanja. Zato so nekatere žrtve, kot so otroci, invalidi, žrtve spolnega nasilja in žrtve trgovine z ljudmi, v veliki večini primerov izpostavljene nadaljnji viktimizaciji ter potrebujejo posebne zaščitne ukrepe. Samo v posebnih okoliščinah, kakor je uravnoteževanje temeljnih pravic obdolženca ali osumljenca oziroma kadar žrtev sama tako želi, bi bilo treba dostop do takšnih zaščitnih ukrepov omejiti. Področij žrtev trgovine z ljudmi, žrtev spolne zlorabe in spolnega izkoriščanja, ki so otroci, ter otroške pornografije, ki jih že urejajo posebne in podrobnejše določbe v samostojnih, že sprejetih pravnih aktih ali pravnih aktih, o katerih potekajo pogajanja, ta direktiva na obravnava.

- (18) Zunaj teh kategorij, toda spet glede na osebne značilnosti in kaznivo dejanje, je lahko vsaka oseba ranljiva. Le z individualnim ocenjevanjem, ki ga ob prvi priložnosti izvedejo tisti, ki imajo možnost dajanja priporočil glede zaščitnih ukrepov, se tovrstna ranljivost lahko učinkovito ugotovi. Pri ocenjevanju je treba zlasti upoštevati starost, spol in spolno identiteto, etnično pripadnost, raso, vero, religijo, spolno usmerjenost, zdravstveno stanje, invalidnost, komunikacijske težave, odnos z osumljencem ali obdolžencem oziroma odvisnost od njega, predhodno izkušnjo s kaznivim dejanjem ter vrsto ali naravo kaznivega dejanja (kot so organizirani kriminal, terorizem ali kazniva dejanja zaradi predsodkov) in ali je žrtev tujec. Žrtve terorizma zahtevajo posebno pozornost pri vsakem ocenjevanju, zaradi različne narave teh dejanj, ki segajo od masovnih terorističnih dejanj do terorizma, osredotočenega na posameznike.
- (19) Žrtvam, ki so določene za ranljive, je treba ponuditi ustrezne ukrepe za njihovo zaščito v kazenskem postopku. Natančno naravo in obseg vsakega takega ukrepa je treba določiti z individualnim ocenjevanjem, v pogovorih z žrtvijo ter v skladu s pravili proste presoje pravosodnih organov. Skrbi žrtev in njihove bojzani v zvezi s postopkom bi morali biti ključni dejavnik pri določanju, ali potrebujejo kakršne koli posebne ukrepe.
- (20) Pri izvajanju določb te direktive je treba v skladu z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah in Konvencijo Združenih narodov o otrokovih pravicah iz leta 1989 upoštevati zlasti koristi otrok.
- (21) Pri izvajanju določb te direktive morajo države članice zagotoviti, da se invalidom v okviru Direktive enakopravno z drugimi zagotovi celovito uresničevanje pravic v skladu s konvencijo Združenih narodov o pravicah invalidov, zlasti njenimi določbami o pravici do enakosti pred zakonom in enakega dostopa do sodnega varstva, pravici do dostopa do informacij in dostopnosti objektov, pa tudi o svobodi pred nečloveškim ali poniževalnim ravnanjem ter svobodi pred nasiljem in zlorabo.
- (22) Tveganje nadaljnje viktimizacije bodisi s strani storilca kaznivega dejanja ali zaradi sodelovanja v kazenskem postopku je treba omejiti z usklajenim izvajanjem postopka, v katerem so žrtve obravnavane spoštljivo in ki jim omogoča, da vzpostavijo zaupanje v organe. Stik z organi mora biti čim bolj olajšan, pri tem pa se omeji število nepotrebnih stikov, ki jih ima žrtev z njimi, na primer z videoposnetki zaslišanj in možnostjo, da se jih uporabi v postopku pred sodiščem. Javni uslužbenci morajo imeti na voljo kar se da veliko število ukrepov za preprečevanje stiske žrtev v postopku pred sodiščem, zlasti zaradi vidnega stika s storilcem kaznivega dejanja, njegovo družino, sotorilci ali člani javnosti. Zato se države članice, kadar je to primerno, spodbujajo k uvedbi izvedljivih in praktičnih ukrepov, s katerimi bodo lahko v sodnih prostorih zagotovljene tudi ločene čakalnice za žrtve. Varstvo zasebnosti žrtve je lahko

pomemben način za preprečevanje nadaljnje viktimizacije, ki se ga lahko doseže z več ukrepi, tudi z nerazkritjem ali omejenim razkritjem informacij glede istovetnosti in bivališča žrtve. Takšno varstvo je zlasti pomembno za žrtve, ki so otroci, vključno z nerazkritjem imena otroka.

- (23) Kadar se v skladu s to direktivo imenuje varuh in/ali zastopnik otroka, lahko opravlja ti dve vlogi ista oseba oziroma pravna oseba, institucija ali organ.
- (24) Vsakega javnega uslužbenca v kazenskem postopku, za katerega je verjetno, da bo prišel v stik z žrtvijo, je treba usposobiti za ugotavljanje in upoštevanje potreb žrtev tako z začetnim kot stalnim usposabljanjem ter do ravni, ki je potrebna za njegov stik z žrtvami. To bi moralo, če je ustrezno, vključevati tudi specialistično usposabljanje.
- (25) Države članice bi morale organizacije civilne družbe, vključno z priznanimi in dejavnimi nevladnimi organizacijami, ki delajo z žrtvami kaznivega dejanja, spodbujati in z njimi tesno sodelovati zlasti v okviru pobud za oblikovanje politik, kampanj za informiranje in osveščanje, raziskovalnih in izobraževalnih programov ter usposabljanj, pa tudi pri nadziranju in ocenjevanju učinka ukrepov v podporo žrtvam in za zaščito žrtev kaznivega dejanja.
- (26) Ker cilja določitve skupnih minimalnih standardov države članice ne morejo zadovoljivo doseči, če delujejo enostransko, bodisi na nacionalni, regionalni bodisi na lokalni ravni, temveč se zaradi obsega in morebitnih učinkov lažje doseže na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski uniji. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenega cilja.
- (27) Osebni podatki, ki se obdelujejo pri izvajanju te direktive, morajo biti varovani v skladu z Okvirnim sklepom Sveta 2008/977/PNZ z dne 27. novembra 2008 o varstvu osebnih podatkov, ki se obdelujejo v okviru policijskega in pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah²², in v skladu z načeli, določenimi v Konvenciji Sveta Evrope z dne 28. januarja 1981 o varstvu posameznikov pri avtomatski obdelavi osebnih podatkov, ki so jo ratificirale vse države članice.
- (28) Ta direktiva ne vpliva na daljnosežnejše določbe drugih aktov EU, ki bolj usmerjeno obravnavajo posebne potrebe zlasti ranljivih žrtev.
- (29) [V skladu s členi 1, 2, 3 in 4 Protokola o stališču Združenega kraljestva in Irske glede območja svobode, varnosti in pravice, ki je priložen Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije, sta Združeno kraljestvo in Irska uradno izrazila željo o sodelovanju pri sprejetju in uporabi te direktive] ali [Brez poseganja v člen 4 Protokola o stališču Združenega kraljestva in Irske glede območja svobode, varnosti in pravice, ki je priložen Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije, Združeno kraljestvo in Irska ne bosta sodelovala pri sprejetju te direktive in ju ta ne bo zavezovala oziroma jima je ne bo treba uporabljati]²³.

---

²² UL L 350, 30.12.2008, str. 60.

²³ Končno besedilo te uvodne izjave Direktive bo odvisno od dejanskega stališča Združenega kraljestva in Irske, sprejetega v skladu z določbami Protokola (št. 21).

- (30) V skladu s členoma 1 in 2 Protokola o stališču Danske, ki je priložen Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije, Danska ne sodeluje pri sprejetju te direktive in je ta zato ne zavezuje oziroma v njej ne velja –

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

Poglavje 1

UVODNE DOLOČBE

Člen 1 **Cilji**

Namen te direktive je zagotovitev, da imajo vse žrtve kaznivih dejanj ustrezno zaščito in podporo, da lahko sodelujejo v kazenskem postopku ter da imajo status žrtve in se obravnavajo spoštljivo, obzirno in strokovno brez kakršne koli diskriminacije v vseh stikih z vsemi organi javne uprave, službami v podporo žrtvam ali službami restorativne pravičnosti.

Člen 2 **Opredelitev pojmov**

V tej direktivi:

- (a) „žrtev“ pomeni
  - (i) fizično osebo, ki je utrpela škodo, vključno s telesno ali duševno poškodbo, čustvenim trpljenjem ali gospodarsko izgubo, ki jo je neposredno povzročilo kaznivo dejanje;
  - (ii) družinske člane osebe, katere smrt je posledica kaznivega dejanja;
- (b) „družinski člani“ pomenijo zakonca, zunajzakonskega partnerja, registriranega partnerja, sorodnike v ravni črti, brate in sestre ter osebe, ki jih žrtev vzdržuje;
- (c) „zunajzakonski partner“ pomeni osebo, ki z žrtvijo živi v trdnem in trajnem razmerju, ki ni registrirano pri pristojnem organu;
- (d) „registrirani partner“ pomeni partnerja, s katerim žrtev živi v registrirani partnerski skupnosti na podlagi zakonodaje države članice;
- (e) „storitve restorativne pravičnosti“ pomenijo storitve, katerih namen je vzpostaviti stik med žrtvijo in obdolžencem, da bi se med njima dosegel prostovoljni dogovor glede obravnave škode, ki je nastala zaradi kaznivega dejanja;
- (f) „otrok“ pomeni vsako osebo do 18 let starosti;
- (g) „invalid“ pomeni osebo s telesnimi, duševnimi, intelektualnimi ali senzoričnimi okvarami, ki jo v povezavi z različnimi ovirami lahko omejujejo, da ne more enako kot drugi polno in učinkovito sodelovati v družbi.

Poglavje 2

ZAGOTAVLJANJE INFORMACIJ IN PODPORE

Člen 3

Pravica do informacij od prvega stika s pristojnim organom

Države članice zagotovijo, da žrtve brez nepotrebnega odlašanja od svojega prvega stika z organom, ki je pristojen za prejem prijave kaznivega dejanja, dobijo naslednje informacije:

- (a) kje in kako lahko prijavijo kaznivo dejanje;
- (b) podrobnosti o službah ali organizacijah, na katere se lahko obrnejo po podporo;
- (c) o vrsti podpore, ki jo lahko dobijo;
- (d) o postopkih na podlagi prijave kaznivega dejanja in svoji vlogi v zvezi s temi postopki;
- (e) kako in pod kakšnimi pogoji lahko pridobijo zaščito;
- (f) v kakšnem obsegu in pod kakšnimi pogoji so upravičeni do prejetja pravnih nasvetov, pravne pomoči ali katere koli druge vrste nasvetov;
- (g) v kakšnem obsegu in pod kakšnimi pogoji so upravičeni do nadomestila, vključno s časovnimi omejitvami za vložitev vloge;
- (h) o vseh posebnih ureditvah, ki so jim na voljo za zaščito njihovih interesov, če stalno bivajo v drugi državi članici;
- (i) o vseh postopkih za vložitev pritožb, kadar se njihove pravice ne spoštujejo;
- (j) o kontaktnih podatkih osebe, s katero lahko komunicirajo o svoji zadevi.

Člen 4

Pravica do prejema informacij o zadevi

1. Države članice zagotovijo, da so žrtve uradno obveščene o svoji pravici do prejema naslednjih informacij o svoji zadevi in da te informacije prejmejo, kadar tako želijo:
  - (a) informacije o vsaki odločbi, ki je obrazložena in s katero se konča kazenski postopek, začel na podlagi žrtvine prijave kaznivega dejanja, kot je odločitev, da se preiskava ali pregon ne nadaljujeta oziroma se ju konča, ali informacije o pravnomočni sodbi v postopku, vključno s kakršno koli kaznijo;
  - (b) informacije, ki omogočajo žrtvi seznanitev s stanjem kazenskega postopka, začetega na podlagi žrtvine prijave kaznivega dejanja, razen če v izjemnih primerih to ne vpliva negativno na ustrezno obravnavanje zadeve;
  - (c) informacije o času in kraju sojenja.

2. Države članice zagotovijo, da se žrtvam ponudi možnost uradne obvestitve, kadar je oseba, ki se preganja ali je obsojena za kaznivo dejanje, ki jih zadeva, izpuščena iz pripora. Žrtve prejmejo vse informacije, kadar tako želijo.
3. Države članice zagotovijo, da žrtve, ki izrazijo, da ne želijo prejeti informacij iz odstavkov 1 in 2, teh ne prejmejo.

Člen 5

Pravica razumeti in biti razumljen

Države članice sprejmejo ukrepe za zagotovitev, da žrtve razumejo in da se jih lahko razume med vsemi stiki, ki jih imajo z organi javne uprave v kazenskem postopku, tudi kadar ti organi zagotavljajo informacije.

Člen 6

Pravica do tolmačenja in prevajanja

1. Države članice zagotovijo, da se žrtvam, ki ne razumejo ali govorijo jezika zadevnega kazenskega postopka, na njihovo željo priskrbi brezplačno tolmačenje med kakršnim koli zaslišanjem ali izpraševanjem žrtve v kazenskem postopku pred preiskovalnimi ali pravosodnimi organi, tudi med policijskim zaslišanjem, ter tolmačenje za njihovo sodelovanje na vseh sodnih obravnava in na vseh potrebnih vmesnih zaslišanjih.
2. Države članice za zagotovitev, da žrtve lahko uveljavljajo svoje pravice v kazenskem postopku, v vseh drugih primerih in na zahtevo žrtve omogočijo brezplačno tolmačenje v skladu s potrebami žrtev in njihovo vlogo v navedenem postopku.
3. Kadar je primerno, se lahko uporabi komunikacijska tehnologija, kot so videokonference, telefon ali internet, razen če ni potrebna osebna navzočnost tolmača, da žrtev ustrezno uveljavlja svoje pravice ali razume postopek.
4. Države članice zagotovijo, da se žrtvi, ki ne razume ali govori jezika zadevnega kazenskega postopka, na njeno željo priskrbi brezplačno prevajanje naslednjih informacij, če so te informacije na voljo žrtvi:
  - (a) informacij o prijavi kaznivega dejanja pristojnemu organu;
  - (b) informacij o kakršni koli odločbi o koncu kazenskega postopka v zvezi s kaznivim dejanjem, ki ga je žrtev prijavila, vključno vsaj s povzetkom obrazložitve takšne odločitve;
  - (c) informacij, ki so bistvene, da žrtev uveljavlja svoje pravice v kazenskem postopku v skladu s svojimi potrebami in svojo vlogo v navedenem postopku.
5. Države članice zagotovijo obstoj postopka ali mehanizma za ugotavljanje, ali žrtev razume in govori jezik kazenskega postopka ter ali potrebuje prevod in pomoč tolmača.

6. Države članice zagotovijo, da imajo žrtve v skladu s postopki na podlagi nacionalnih zakonodaj pravico do izpodbijanja odločbe o tem, da ni potrebe po tolmačenju ali prevajanju, če jim je bilo tolmačenje ali prevajanje zagotovljeno, pa do možnosti pritožbe, če kakovost tolmačenja ne zadostuje za uveljavljanje njihovih pravic ali razumevanje postopka.

Člen 7

Pravica dostopa do storitev v podporo žrtvam

1. Države članice zagotovijo, da imajo žrtve in njihovi družinski člani v skladu z njihovimi potrebami dostop do brezplačnih in zaupnih storitev v podporo žrtvam.
2. Te storitve vključujejo vsaj:
  - (a) informacije, nasvete in podporo, ki so relevantni za pravice žrtev, vključno z načini uporabe nacionalnih shem odškodnin za poškodbe zaradi kaznivih dejanj, ter njihovo vlogo v kazenskem postopku, vključno s pripravo na sodelovanje pri sojenju;
  - (b) informacije o specializiranih službah ali napotitev nanje, kakor je ustrezno;
  - (c) čustveno in psihološko podporo;
  - (d) nasvete o finančnih in praktičnih vprašanjih po tem, ko je bilo kaznivo dejanje storjeno.
3. Države članice prek organov, ki so prejeli prijavo kaznivega dejanja, ali drugih zadevnih agencij omogočajo napotitev žrtev k službam v njihovo podporo.
4. Države članice poleg splošnih storitev v podporo žrtvam spodbujajo tudi pripravo ali razvoj specialističnih storitev v podporo žrtvam.

Poglavje 3

SODELOVANJE V KAZENSKEM POSTOPKU

Člen 8

Pravica žrtev do potrdila o prejemu pritožbe

Države članice zagotovijo, da žrtve prejmejo pisno potrdilo o kakršni koli pritožbi, ki so jo vložile pri pristojnem organu države članice.

Člen 9

Pravica do zaslišanja

Države članice zagotovijo, da so žrtve v kazenskem postopku lahko zaslišane in lahko predložijo dokaze.

Člen 10

Pravice v primeru odločbe, da se pregon ne izvede

1. Države članice zagotovijo, da imajo žrtve pravico zahtevati presojo vsake odločbe, da se pregon ne izvede.
2. Države članice zagotovijo, da žrtve prejmejo dovolj informacij za odločanje, ali naj zahtevajo presojo vsake odločbe, da se pregon ne izvede.

Člen 11

Pravica do zaščitnih ukrepov v okviru mediacije ter drugih storitev restorativne pravičnosti

1. Države članice določijo standarde za zaščito žrtev pred ustrahovanjem ali nadaljnjo viktimizacijo, ki se uporabljajo pri zagotavljanju mediacije ali drugih storitev restorativne pravičnosti. Ti standardi morajo vključevati vsaj naslednje:
  - (a) mediacija ali storitve restorativne pravičnosti se uporabljajo samo, če so v interesu žrtve in če temeljijo na prostovoljnem premišljenem soglasju; to soglasje lahko žrtev kadar koli prekliče;
  - (b) žrtvi se pred podajo soglasja o sodelovanju v postopku zagotovijo celovite in nepristranske informacije glede postopka in morebitnih rezultatov, pa tudi informacije glede postopkov nadziranja izvajanja kakršnega koli dogovora;
  - (c) osumljenec ali obdolženec ali storilec kaznivega dejanja mora sprejeti odgovornost za svoje dejanje;
  - (d) vsak dogovor je treba doseči prostovoljno ter ga upoštevati v vsakem nadaljnjem kazenskem postopku;
  - (e) razprave med mediacijo ali v drugih postopkih restorativne pravičnosti, ki niso izvedene javno, so zaupne in se jih naknadno ne razkriva, razen s soglasjem strank oziroma kakor to zahteva nacionalna zakonodaja zaradi prevladujočega javnega interesa.
2. Države članice omogočijo napotitev strank na reševanje zadev z uporabo mediacije ali drugih storitev restorativne pravičnosti, tudi z določitvijo protokolov o pogojih za napotitev.

Člen 12

Pravica do pravne pomoči

Države članice zagotovijo, da imajo žrtve v skladu s postopki v nacionalni zakonodaji dostop do pravne pomoči, kadar imajo v kazenskem postopku status stranke.

Člen 13
Pravica do povračila stroškov

Države članice v skladu s postopki v nacionalni zakonodaji nudijo žrtvam, ki sodelujejo v kazenskem postopku, možnost povračila stroškov, ki so nastali kot posledica njihovega sodelovanja v kazenskem postopku, tudi zaradi njihove navzočnosti na sojenju.

Člen 14
Pravica do vračila premoženja

Države članice zagotovijo, da se vračljivo premoženje, ki pripada žrtvam in je bilo zaseženo v kazenskem postopku, le-tem nemudoma vrne, razen če ni potrebno v kazenskem postopku.

Člen 15
Pravica do odločbe o plačilu odškodnine, naloženem storilcu kaznivega dejanja, v okviru kazenskega postopka

1. Države članice zagotovijo, da so žrtve v kazenskem postopku upravičene v razumnem roku pridobiti odločbo o odškodnini, katere plačilo se naloži storilcu kaznivega dejanja.

Prvi odstavek se ne uporablja, kadar nacionalna zakonodaja določa, da se nadomestilo ali odškodnina dodeli na drug način.

2. Države članice sprejmejo ukrepe, da spodbudijo storilce kaznivega dejanja k zagotovitvi ustrezne odškodnine žrtvam.

Člen 16
Pravice žrtev, ki stalno bivajo v drugi državi članici

1. Države članice zagotovijo, da lahko njihovi pristojni organi sprejmejo ustrezne ukrepe za kar največje zmanjšanje težav, ki nastanejo, če žrtev stalno biva v državi članici, ki ni država članica, v kateri je bilo storjeno kaznivo dejanje, predvsem v zvezi z organizacijo postopka. V ta namen lahko organi države članice, v kateri je bilo storjeno kaznivo dejanje, zlasti:

- zaslišijo žrtev takoj po prijavi kaznivega dejanja pri pristojnem organu;
- za zaslišanje žrtev, ki stalno bivajo v tujini, kolikor je to mogoče, uporabijo določbe o videokonferencah in telefonskih konferenčnih klicih Konvencije o medsebojni pomoči v kazenskih zadevah med državami članicami Evropske unije z dne 29. maja 2000.

2. Države članice zagotovijo, da lahko žrtve kaznivih dejanj v državi članici, v kateri nimajo stalnega prebivališča, vložijo prijavo kaznivega dejanja pri pristojnih organih države članice stalnega prebivališča, če tega ne morejo storiti v državi članici, v kateri je bilo storjeno kaznivo dejanje, v primeru hudega kaznivega dejanja, ki ga določa nacionalna zakonodaja, pa, če tega niso želele storiti.

3. Brez poseganja v pristojnosti države članice, ki prejme prijavo kaznivega dejanja, pristojni organ, pri katerem je bila vložena prijava, to nemudoma posreduje pristojnemu organu na ozemlju, na katerem je bilo storjeno kaznivo dejanje.

Poglavje 4

PRIZNAVANJE RANLJIVOSTI IN ZAŠČITA ŽRTEV

Člen 17

Pravica do zaščite

1. Države članice zagotovijo, da so na voljo ukrepi za zaščito varnosti žrtev in njihovih družinskih članov zaradi maščevanja, ustrahovanja in ponovne ali nadaljnje viktimizacije.
2. Med ukrepe iz odstavka 1 spadajo zlasti postopki za telesno zaščito žrtev in njihovih družinskih članov, ukrepi za zagotovitev, da se je mogoče izogniti stiku med storilci kaznivega dejanja in žrtvami v prostorih, kjer teče kazenski postopek, ter ukrepi za zagotovitev, da je tveganje psihološkega ali čustvenega oškodovanja žrtev med zaslišanjem ali pričanjem čim manjše, njihova varnost in dostojanstvo pa zavarovana.

Člen 18

Opredelitev ranljivih žrtev

1. Za namene te direktive se zaradi osebnih značilnosti kot ranljive obravnavajo naslednje kategorije žrtev:
  - (a) otroci;
  - (b) invalidi.
2. Za namene te direktive se zaradi narave ali vrste kaznivega dejanja, katerega žrtve so, kot ranljive obravnavajo naslednje kategorije žrtev:
  - (a) žrtve spolnega nasilja;
  - (b) žrtve trgovine z ljudmi.
3. Države članice zagotovijo, da se vse preostale žrtve pravočasno in individualno ocenijo v skladu z nacionalnimi postopki za določitev, ali so na podlagi svojih osebnih značilnosti oziroma okoliščin oziroma vrste ali narave kaznivega dejanja ranljive zaradi sekundarne in ponovne viktimizacije ali ustrahovanja.
4. Države članice zagotovijo, da se vse žrtve, kakor so določene v odstavkih 1, 2 in 3, pravočasno in individualno ocenijo v skladu z nacionalnimi postopki za določitev, do katerih posebnih ukrepov iz členov 21 in 22 so upravičeni. Takšno ocenjevanje upošteva želje ranljive žrtve, tudi kadar ta ne želi koristiti posebnih ukrepov.

5. Obseg ocenjevanja se lahko prilagodi glede na resnost kaznivega dejanja ter stopnjo vidne škode, ki jo je utrpela žrtev.

Člen 19

Pravica do izogibanja stiku med žrtvijo in storilcem kaznivega dejanja

Države članice postopoma vzpostavijo potrebne pogoje, da se omogoči izogibanje stiku med žrtvijo in obdolžencem ali osumljencem povsod, kjer imajo žrtve lahko osebni stik z organi javne uprave zaradi svojega položaja žrtve, ter zlasti tam, kjer teče kazenski postopek.

Člen 20

Pravica do zaščite žrtev med zaslišanjem v kazenskih preiskavah

Države članice zagotovijo, da:

- (a) so žrtve po vložitvi prijave kaznivega dejanja pri pristojnem organu zaslišane brez neutemeljenih zamud;
- (b) je število zaslišanj čim manjše in da se opravijo le, če so nujno potrebna za namene kazenskega postopka;
- (c) žrtve lahko, kadar je to ustrezno, spremlja njihov pravni zastopnik ali oseba po njihovi izbiri, razen če je bila v povezavi s to osebo sprejeta obrazložena odločba, ki temu nasprotuje.

Člen 21

Pravica do zaščite ranljivih žrtev v kazenskem postopku

1. Države članice zagotovijo, da so ranljive žrtve iz člena 18, upravičene do ukrepov, določenih v odstavkih 2 in 3 v skladu z individualnim ocenjevanjem, kakor je določeno v členu 18(4) ter s pravili proste presoje pravosodnih organov.
2. Ranljivim žrtvam se med kazenskimi preiskavami ponudijo naslednji ukrepi:
  - (a) zaslišanja žrtev se izvajajo v prostorih, ki so zasnovani ali prilagojeni temu namenu;
  - (b) zaslišanja žrtve opravijo strokovnjaki, usposobljeni v ta namen, ali pa se ta zaslišanja izvedejo z njihovo pomočjo;
  - (c) vsa zaslišanja žrtve opravijo iste osebe, razen če to ni v nasprotju z dobrim pravosodnim upravljanjem;
  - (d) vsa zaslišanja žrtev spolnega nasilja opravi oseba istega spola.
3. Ranljivim žrtvam se v postopku pred sodiščem ponudijo naslednji ukrepi:
  - (a) ukrepi za izogibanje vidnemu stiku med žrtvijo in obtožencem, tudi med podajanjem dokazov, z ustreznimi sredstvi, vključno z uporabo komunikacijske tehnologije;

- (b) ukrepi za zagotovitev, da je lahko žrtev zaslišana, ne da bi bila prisotna na sodišču, in sicer z uporabo ustreznih komunikacijskih tehnologij;
- (c) ukrepi za izogibanje nepotrebnemu zasliševanju v zvezi z zasebnim življenjem žrtve, ki ni povezano s kaznivim dejanjem, in
- (d) ukrepi, ki omogočajo, da obravnava poteka brez prisotnosti javnosti.

Člen 22

Pravica do zaščite žrtev, ki so otroci, v kazenskem postopku

Kadar je žrtev otrok, države članice poleg ukrepov iz člena 21 zagotovijo, da:

- (a) se lahko v kazenskih preiskavah vsa zaslišanja žrtve snemajo, takšni videoposnetki zaslišanj pa se lahko uporabijo v skladu z nacionalno zakonodajo kot dokaz v postopku pred kazenskim sodiščem;
- (b) pravosodni organi v kazenskih preiskavah in postopkih pred sodiščem žrtvi dodelijo posebnega zastopnika, če je po nacionalni zakonodaji nosilec starševske odgovornosti onemogočeno zastopanje otroka zaradi navzkrižja interesov med njimi in žrtvijo ali če otrok nima spremstva ali je ločen od svoje družine.

Člen 23

Pravica do varstva zasebnosti

1. Države članice zagotovijo, da lahko pravosodni organi v postopku pred sodiščem sprejmejo ustrezne ukrepe za varstvo zasebnosti ter fotografij žrtev in njihovih družinskih članov.
2. Države članice spodbujajo medije, da si prizadevajo za samoregulativne ukrepe za zavarovanje zasebnosti žrtev, njihove osebne integritete in osebnih podatkov.

Poglavje 6

SPLOŠNE DOLOČBE

Člen 24

Usposabljanje javnih uslužbencev

1. Države članice zagotovijo, da se policisti, tožilci in sodni uslužbenci udeležijo tako splošnega kot specialističnega usposabljanja do ravni, ki je potrebna za njihov stik z žrtvami, da se poveča njihova osveščenost glede potreb žrtev ter nepristranske, spoštljive in strokovne obravnave žrtev.
2. Države članice zagotovijo, da se zaposleni v sodstvu udeležijo tako splošnega kot specialističnega usposabljanja, da se poveča njihova osveščenost glede potreb žrtev ter nepristranske, spoštljive in strokovne obravnave žrtev.

3. Države članice sprejmejo ukrepe za zagotovitev, da se ponudniki storitev v podporo žrtvam ali storitev restorativne pravičnosti primerno usposobijo do ravni, ki je potrebna za njihov stik z žrtvami, ter da spoštujejo strokovne standarde za zagotavljanje nepristranskega, spoštljivega in strokovnega nujenja takšnih storitev.
4. V skladu z zadevnimi nalogami ter naravo in ravno stika, ki ga ima javni uslužbenec z žrtvijo, mora usposabljanje vključevati vsaj teme, povezane z učinkom, ki ga ima kaznivo dejanje na žrtve, tveganji ustrahovanja, ponovno in sekundarno viktimizacijo, načinom, kako se je temu mogoče izogniti, ter razpoložljivostjo in pomenom podpore za žrtve.

Člen 25

Sodelovanje in usklajevanje storitev

1. Države članice sodelujejo za omogočanje učinkovitejše zaščite pravic in interesov žrtev v kazenskem postopku, bodisi v obliki mrež, neposredno povezanih s pravosodnim sistemom, bodisi s pomočjo povezav med organizacijami, ki zagotavljajo podporo žrtvam, tudi prek podpore evropskih mrež, ki obravnavajo vprašanja v zvezi z žrtvami.
2. Države članice zagotovijo, da navedeni organi, ki delajo z žrtvami ali jim nudijo podporo, sodelujejo za zagotovitev usklajenega odziva žrtvam ter čim bolj zmanjšajo negativni učinek kaznivega dejanja, tveganja sekundarne in ponovne viktimizacije ter bremena za žrtev zaradi stikov med žrtvijo in organi kazenskega pravosodja.

Poglavje 7

KONČNE DOLOČBE

Člen 26

Prenos direktive

1. Države članice sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, najpozneje [dve leti po datumu sprejetja].
2. Države članice nemudoma predložijo Komisiji besedila predpisov nacionalne zakonodaje, ki jih sprejmejo na področju, ki ga ureja ta direktiva, ter korelacijsko tabelo med navedenimi predpisi in to direktivo.
3. Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

Člen 27

Zagotavljanje podatkov in statistik

Države članice sporočijo Evropski komisiji podatke, povezane z uporabo nacionalnih postopkov v zvezi z žrtvami kaznivih dejanj, najpozneje [dve leti po datumu sprejetja].

Člen 28
Nadomestitev

Ta direktiva za države članice, ki sodelujejo pri njenem sprejetju, nadomesti Okvirni sklep 2001/220/PNZ ne glede na obveznosti držav članic v zvezi z roki za prenos v nacionalno zakonodajo.

Za države članice, ki sodelujejo pri sprejetju te direktive, se sklicevanja na Okvirni sklep štejejo kot sklicevanja na to direktivo

Člen 29
Začetek veljavnosti

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 30
Naslovniki

Ta direktiva je naslovljena na države članice v skladu s Pogodbama.

V Bruslju,

Za Evropski parlament
Predsednik

Za Svet
Predsednik